

NEUVOSTON SUOSITUS,
annettu 9 päivänä heinäkuuta 2019,
Kyproksen vuoden 2019 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu
Kyproksen vuoden 2019 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

(2019/C 301/13)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ⁽²⁾ ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2018 vuotuisen kasvuselvityksen, mikä aloitti vuoden 2019 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Se otti huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 antaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan julistuksen. Eurooppa-neuvosto vahvisti vuotuisen kasvuselvityksen ensisijaiset tavoitteet 21 päivänä maaliskuuta 2019. Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2018 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella myös varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Kypros kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi myös suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta, jonka Eurooppa-neuvosto vahvisti 21 päivänä maaliskuuta 2019. Neuvosto hyväksyi 9 päivänä huhtikuuta 2019 suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ⁽³⁾, jäljempänä 'vuoden 2019 euroalueen suositus', jossa esitetään viisi euroaluetta koskevaa suositusta, jäljempänä 'euroaluetta koskevat suositukset'.
- (2) Koska Kypros kuuluu jäsenvaltioihin, joiden rahayksikkö on euro, ja koska taloudet ovat talous- ja rahaliitossa vahvasti yhteydessä toisiinsa, Kyproksen olisi varmistettava, että jäljempänä esitettävistä suosituksista 1–5 ilmenevä vuoden 2019 euroalueen suositus pannaan täytäntöön täysimääräisesti ja oikea-aikaisesti. Hallinnollista räsistusta vähentävät toimenpiteet edistävät euroalueelle annetun suosituksen 1 noudattamista siltä osin kuin on kyse liiketoimintaympäristön ja tuottavuuden parantamisesta euroalueen tasapainottamiseksi. Investointeihin liittyvän talouspolitiikan keskittäminen määritettyihin osa-alueisiin edistää euroaluetta koskevan suosituksen 2 noudattamista siltä osin kuin on kyse investointien tukemisesta. Verotusta koskevat toimenpiteet ja osaamisen parantamiseen tähtäävät toimenpiteet edistävät euroaluetta koskevan suosituksen 3 noudattamista siltä osin kuin on kyse aggressiivisen verosuunnittelun torjunnasta ja työmarkkinoiden toimivuudesta. Investointeihin liittyvän talouspolitiikan keskittäminen määritettyihin osa-alueisiin edistää euroaluetta koskevan suosituksen 2 noudattamista siltä osin kuin on kyse investointien tukemisestä.

⁽¹⁾ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ EUVL L 136, 12.4.2019, s. 1.

- (3) Kyprosta koskeva vuoden 2019 maaraportti julkaistiin 27 päivänä helmikuuta 2019. Siinä arvioitiin Kyproksen edistymistä neuvoston 13 päivänä heinäkuuta 2018 hyväksymien maakohtaisten suositusten (4) noudattamisessa, aiempina vuosina annettujen maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteidensa saavuttamisessa. Lisäksi siihen sisältyi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla laadittu perusteellinen tarkastelu, jonka tulokset julkaistiin samaten 27 päivänä helmikuuta 2019. Komissio päätteli analyysinsä perusteella, että Kyproksen makrotaloudessa on liiallisia epätasapainoja. On erittäin tärkeää, että Kypros puuttuu yksityisen, julkisen ja ulkomaisen velan sekä järjestämättömien lainojen suureen määrään.
- (4) Kypros toimitti vuoden 2019 kansallisen uudistusohjelmansa 15 päivänä huhtikuuta 2019 ja vuoden 2019 vakausohjelmansa 30 päivänä huhtikuuta 2019. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.
- (5) Kauden 2014–2020 Euroopan rakenne- ja investointirahastojen, jäljempänä 'ERI-rahastot', ohjelmasuunnittelussa on otettu huomioon asiaankuuluvat maakohtaiset suositukset. Kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 (5) 23 artiklassa säädetään, komissio voi pyytää jäsenvaltiota tarkastelemaan uudelleen kumppanuussopimustaan ja asiaankuuluvia ohjelmiaan ja esittämään niihin muutoksia, kun tämä on tarpeen asiaankuuluvien neuvoston suositusten täytäntöönpanon tukemiseksi. Komissio on antanut tarkempaa tietoa tämän säännöksen hyödyntämisestä ohjeissa sellaisten toimenpiteiden soveltamiselle, joilla ERI-rahastojen vaikuttavuus kytkeään talouden tehokkaaseen ohjaukseen ja hallintaan.
- (6) Kyprokseen sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota. Julkisen talouden rahoitusasema oli 4,8 prosenttia alijäämäinen suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) vuonna 2018 ja ylitti sen vuoksi perussopimuksessa määrätyn 3 prosentin viitearvon. Vuoden 2019 vakausohjelmassa ennakoidaan, että nimellinen julkisen talouden rahoitusasema on 3,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja yli 2,0 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen ohjelmakauden aikana. Uudelleenlasketun rakenteellisen rahoitusaseman (6) perusteella julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoite, joka on rakenteellisesti tasapainoinen julkisen talouden rahoitusasema, saavutetaan suunnitelmien mukaan vuosina 2019–2022. Julkisen talouden velka kasvoi noin 102,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2018, mutta vuoden 2019 vakausohjelmassa sen odotetaan supistuvan 95,7 prosenttiin vuonna 2019 ja supistuvan tasaisesti sen jälkeen 77,5 prosenttiin vuoteen 2022 mennessä. Näiden julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on uskottava. Vakausohjelmassa esitetyt makrotalouden ja talousarvio-oletuksiin liittyvät riskit painottuvat kehityksen heikkenemisen suuntaan lähinnä ulkoiseen kehitykseen liittyvistä syistä sekä siksi, että julkisen talouden uudistamista koskevat tuomioistuimen päätökset ovat voineet vaikuttaa julkiseen talouteen, ja siksi, että julkiset sairaalat tarvitsevat rahoitusta kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän ensimmäisinä vuosina. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan julkisen talouden rahoitusasema on BKT:hen suhteutettuna 3,0 prosenttia ylijäämäinen vuonna 2019 ja 2,8 prosenttia ylijäämäinen vuonna 2020. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan olevan 1,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja 0,7 prosenttia vuonna 2020, mikä ylittää julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen. Kyproksen ennustetaan noudattavan velkasääntöä vuosina 2019 ja 2020. Kaiken kaikkiaan neuvosto katsoo, että Kyproksen ennustetaan vuosina 2019 ja 2020 noudattavan vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia.
- (7) Komissio antoi 5 päivänä kesäkuuta 2019 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen, sillä ilmoitettujen tietojen perusteella julkisen talouden alijäämä ylitti vuonna 2018 SEUT-sopimuksen mukaisen viitearvon (3 prosenttia suhteessa BKT:hen). Kertomuksessa se totesi, että lisätoimenpiteitä, jotka johtavat päätökseen liiallisen alijäämän olemassaolosta, ei pitäisi toteuttaa. Julkisen hallinnon tehottomuus on edelleen haaste siitä huolimatta, että sähköisen hallinnon palveluissa on edistytty jonkin verran. Tämä vaikuttaa liiketoimintaympäristöön. Keskeiset lainsäädäntöehdotukset tilanteen korjaamiseksi ovat edelleen toteuttamatta. Näihin kuuluvat julkisen hallinnon uudistusta koskevat ehdotukset. Valtionyhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän puutteet saattavat edistää julkisten vastuusitoumusten kasautumista ja estää kyvyn investoida keskeisiin yleishyödyllisiin palveluihin, kuten televiestintään ja energiaan. Julkisen sektorin palkkamenojen hillitsemistä, joka on ollut merkittävä tekijä Kyproksen julkisen talouden vakauttamisessa, kannattaa jatkaa.

(4) EUVL L 320, 10.9.2018, s. 55.

(5) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320).

(6) Komission yhteisesti sovitut menetelmät noudattaen uudelleen laskema suhdannekorjattu rahoitusasema ilman kertaluonteisia ja väliaikaisia toimenpiteitä.

- (8) Aggressiivisen verosuunnittelun torjuminen on olennaisen tärkeää verojärjestelmien muuttamisessa tehokkaammiksi ja oikeudenmukaisemmiksi, kuten vuonna 2019 annetussa euroaluetta koskevassa suosituksessa todetaan. Veronmaksajien aggressiivisista verosuunnittelustrategioista aiheutuvat jäsenvaltioiden väliset heijastusvaikutukset edellyttävät koordinoituja kansallisia politiikkatoimia, joilla täydennetään unionin lainsäädäntöä. Kypros on toteuttanut toimenpiteitä aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi, mutta osinko- ja korkomaksujen suuri määrä (suhteessa BKT:hen) viittaa siihen, että aggressiivista verosuunnittelua harjoittavat yritykset saattavat hyödyntää Kyproksen verosääntöjä. Koska osinko-, korko- ja – monissa tapauksissa – rojaltimaksuista, joita Kyprokseen sijoittautuneet yritykset suorittavat unionin ulkopuolelle, ei peritä lähdeveroa, seurauksena voi olla, että kyseiset maksut välttyvät kokonaan verotukselta, jos niitä ei veroteta myöskään maksun vastaanottajan lainkäyttöalueella. Lähdeveron puuttuminen yhdessä yhtiöveroon sovellettavien verotuksellista kotipaikkaa koskevien sääntöjen kanssa saattaa helpottaa aggressiivista verosuunnittelua. Laskennallista korkovähennysjärjestelmää on seurattava tarkasti, jotta voidaan estää järjestelmän käyttäminen väärin aggressiivisessa verosuunnittelussa. Kyproksessa on käytössä järjestelmä, jossa kansalaisuuden ja kotipaikan saa sijoitusta vastaan (Scheme for Naturalisation of Investors in Cyprus by Exception and Residence by Investment Scheme). Tuottoihin, joita ulkomainen sijoittaja saa sijoituksesta, sovelletaan matalaa henkilökohtaista veroprosenttia, eikä kyseisen henkilön edellytetä viettävän paljoakaan aikaa järjestelmää tarjoavalla lainkäyttöalueella. OECD katsoo, että tällaisiin järjestelmiin liittyy suuri väärinkäytön riski, että niitä käytetään kiertämään automaattinen tilitietojen vaihto.
- (9) Järjestämättömiä lainoja koskevan kattavan strategian yhteydessä on toteutettu merkittäviä toimenpiteitä. Niiden seurauksena järjestämättömät lainat ovat vähentyneet merkittävästi pankkijärjestelmässä lähinnä siksi, että Cyprus Cooperative Bank myytiin ja purettiin ja sen järjestämättömät lainat siirrettiin valtion omistamalle omaisuudenhoitoyhtiölle. Lisäksi on parannettu lainojen myyntiä koskevaa lakia ja hyväksytty laki lainojen arvopaperistamisesta. Omaisuuden myynnistä kertyvän tuoton maksimoimiseksi ja viime kädessä yksityisen velan määrän vähentämiseksi on olennaisen tärkeää, että valtion omistamalla omaisuudenhoitoyhtiöllä on toimiva hallintorakenne, pitkälle erikoistunut johto, toiminnallinen riippumattomuus Kyproksen valtiosta ja hyvin määritellyt tavoitteet. Näiden tavoitteiden on oltava linjassa niiden sitoumusten kanssa, jotka hallitus teki siinä yhteydessä, kun Euroopan komissio valtiontukipäätöksessään hyväksyi Cyprus Cooperative Bankin myynnin. Lisäksi on tärkeää perustaa lainoja ostaville yrityksille riittävä valvontakehys, koska tällaisten yritysten – joihin kuuluu myös valtion omistama omaisuudenhoitoyhtiö – määrä on lisääntynyt ja tulevaisuudessa järjestämättömiä lainoja on tarkoitus myydä lisää. Vakuutus- ja eläkerahastojen valvonnan ohjaus-, hallinnointi- ja hallintovalmiudet ovat yhä heikkoja. Valvontaviranomaisten integrointi olisi saatettava nopeasti päätökseen. Yleisesti ottaen pääomamarkkinoiden valvontakehystä on vahvistettava, kun otetaan huomioon muiden rahoituspalveluyritysten kuin pankkien suhteellisen suuri rajatylittävä toiminta ja toimiluvan saaneiden yritysten räjähdysmäinen kasvu viime vuosina.
- (10) Työllisyys lisääntyy, työttömyys vähenee ja julkisten työvoimapolkujen lyhyen aikavälin kapasiteettia edistävä työllisyyden aktiivista tukemista on parannettu. Julkisten työvoimapolkujen kapasiteetin pitkän aikavälin kestävyys on kuitenkin ongelma, koska lisähenkilöstö palkattiin vain kahdeksi vuodeksi. Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osuus oli vuonna 2018 unionin suurimpia. Haasteena on edelleen julkisten työvoimapolkujen tehottomuus ja niiden vähäinen hyödyntäminen aktivointitoimissa, joilla autetaan ihmisiä löytämään työtä. On siis syytä vahvistaa työllistymiseen tähtäävää kenttätyötä ja aktivointitukea erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien osalta. Tähän sisältyy itsenäisen ammatinharjoittamisen ja sosiaalisen talouden edistäminen sekä työmarkkinainstituutioiden ja -palvelujen nykyaikaistaminen. Tarkoituksena on auttaa ihmisiä hankkimaan taitoja, jotka vastaavat paremmin työmarkkinoiden tarpeita.
- (11) Osaamisvaje ja osaamisen kohtaanto-ongelmat ovat suurimpia esteitä yritysten investoinneille. Tämä osoittaa, että käyttämättömän ja alikäytetyn työvoimareservin koulutukseen tarvitaan lisää investointeja, opetussuunnitelmat on sovittava paremmin työmarkkinoiden tarpeisiin ja on investoitava tarpeita vastaavaan ammatillisen koulutuksen infrastruktuuriin. Edistyminen keskeisissä koulutusuudistuksissa, kuten opettajien nimitysten ja arviointien parantamisessa, on epätasaista. Koulutustulokset ovat edelleen heikkoja. Myös osallistuminen varhaiskasvatukseen on vähäistä ja kotitalouksilla on yhä harvemmin varaa siihen, koska niiden tulot alenivat finanssikriisin aikana nopeammin kuin lastenhoitokustannukset. Jatkamalla koulutusjärjestelmän nykyaikaistamista kaikilla tasoilla autetaan parantamaan koulutustuloksia ja lisäämään kestävä kasvun mahdollisuuksia Kyproksessa. Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmien tarkistaminen on lupaava askel eteenpäin pyrittäessä vähentämään osaamisen kysynnän ja tarjonnan epätasapainoa työmarkkinoilla. Vallitseva osaamisen kohtaanto-ongelma korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden keskuudessa ja aikuisten, erityisesti vähän koulutettujen, vähäinen osallistuminen aikuiskoulutukseen osoittavat, että tarvitaan parempia ammatillista täydennyskoulutusta ja uudelleen koulutusta koskevia toimenpiteitä.

- (12) Kypros on edistynyt terveydenhuollossa hyväksymällä uuden kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän perustamista koskevaa lainsäädäntöä. Uuden järjestelmän tarkoituksena on parantaa terveydenhuoltopalvelujen saatavuutta, ottaa käyttöön yleiskattava terveydenhuolto, vähentää potilailta perittävien maksujen suurta määrää ja lisätä terveydenhuoltopalvelujen tehokkuutta julkisella sektorilla. Ennen kuin järjestelmä otetaan täysimääräisesti käyttöön vuonna 2020 täytäntöönpanoon liittyy merkittäviä haasteita ja investointitarpeita. Järjestelmän pitkän aikavälin kestävyys säilyttäminen, myös julkisten sairaaloiden taloudellisen ja toiminnallisen riippumattomuuden varmistaminen, on edelleen ratkaisevan tärkeää. Toimenpiteet, joiden tavoitteena on nykyaikaistaa ja tehostaa terveydenhuoltopalvelujen, perusterveydenhuolto mukaan lukien, tarjoajien toimintaa, ottaa käyttöön sähköiset terveydenhuoltopalvelut ja perustaa kansallinen lääkeorganisaatio, vahvistaisivat edelleen terveydenhuoltojärjestelmää. Pitkäaikaishoidon taso on alhainen ja muodostaa haasteen väestön ikääntyessä.
- (13) Kyproksen heikko ympäristönsuojelun taso on suuri huolenaihe, ja maa on altis ilmastonmuutokselle. Kyproksen on parannettava merkittävästi jätehuoltojärjestelmäänsä ja kiertotaloutta. Jätettä syntyy Kyproksella edelleen huomattavasti enemmän kuin unionissa keskimäärin, ja jätteen muodostuminen on lisääntynyt vuodesta 2014. Nykyisissä jätteenkäsittelylaitoksissa ei saavuteta korkeaa kierrätysastetta, ja kaatopaikkaverojen kaltaisten taloudellisten ohjauskeinojen puute tekee kierrätyksestä taloudellisesti kannattamatonta. Vesihuollossa on puutteita varsinkin kaupunkialueilla. Veden niukkuus yhdessä pohjaveden liiallisen käytön kanssa on Kyproksen suurin haaste. Mitä tulee yhdyskuntajätevesiin, huomattava määrä jätevedettä päästetään ympäristöön keräämättä ja käsittelemättä. Ainoastaan noin puolet kaikesta jätevedestä käsitellään biologisesti. Kuivuus ja veden niukkuus ovat isoja ongelmia, ja ne voivat vaikuttaa Kyproksen maaseutuelinkeinoihin ja matkailuun, jos ei toteuteta riittäviä politiikkatoimia. Onkin olennaisen tärkeää panostaa luonnonvarojen kestävään hoitoon ja tehokkaaseen käyttöön sekä ympäristö- ja ilmastolainsäädännön tiukempaan valvontaan, jotta Kyproksessa voidaan lieventää ilmastonmuutoksen kielteisiä vaikutuksia, säilyttää ja ennallistaa saaren luonnonympäristö sekä varmistaa kestävä talouskasvu pitkällä aikavälillä.
- (14) Kypros voi hyödyntää uusiutuvia energialähteitään, erityisesti aurinkoenergiaa, paljon nykyistä paremmin ja vähentää nykyistä energiatehottomuutta. Uusiutuvan energian osuus Kyproksessa oli 9,72 prosenttia vuonna 2017, ja vuoden 2020 tavoite on 13 prosenttia. Energian tehon käyttö korostuu asuin- ja liikerakennuksissa, jotka on rakennettu joko täysin ilman tai lähes ilman lämmön talteenottoa, erityisesti kaupunkiympäristössä. Uusiutuvaneurgian alalla tehtävien investointien reunaehdot ovat parantuneet, ja käyttöön on otettu muun muassa aurinko-sähköjärjestelmiä sekä pienille ja keskisuurille yrityksille ja kotitalouksille tarkoitettuja tukijärjestelmiä. Kypros ei kuitenkaan ole vielä täysin hyödyntänyt uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian, varsinkaan aurinkoenergian, huomattavaa potentiaalia. Riippuvuus maanteistä maaliikenteessä aiheuttaa useita haasteita, joista tärkeimpiä ovat ilmansaasteiden ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen. Lisäksi liikenne kaupungeissa ja satamaan johtavilla teillä ruuhkautuu merkittävästi huipputunteina. Kypros on jäljessä uusiutuvien energialähteiden käytössä myös liikenteessä (uusiutuvien osuus 2,7 prosenttia vuonna 2016). Sen voi olla vaikeaa saavuttaa 10 prosentin sitova tavoite vuoteen 2020 mennessä.
- (15) Investoiminen digitaalitalouteen ja työntekijöiden digitaalisten taitojen parantaminen ovat olennaisen tärkeitä tuotavuuden lisäämiseksi. Kypros sijoittuu Euroopan komission vuoden 2019 Digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksillä (DESI) mitattuna heikompaan päähän. Vain 50 prosentilla 16–74-vuotiaista kyproslaisista on digitaaliset perustaidot, ja tieto- ja viestintäteknikan asiantuntijoiden osuus työvoimasta on edelleen pienempi (2,3 prosenttia) kuin unionissa keskimäärin (3,7 prosenttia), mikä haittaa digitaalitalouden potentiaalia. Viranomaisten ja kansalaisten välillä on vain vähän verkkovuorovaikutusta, ja vain 50 prosenttia kyproslaisista asioi verkossa. Sähköinen kaupankäynti lisääntyy, mutta se on edelleen unionin keskiarvoa vähäisempää.
- (16) Innovointitoiminta on Kyproksessa edelleen maltillisella tasolla, ja maan innovaatioosuus on laskenut vuodesta 2010. Julkiset ja yksityiset tutkimus- ja kehitysmenot ovat unionin alhaisimpia, mikä haittaa tutkimuskustusten ja yrityssektorin innovointikykyä. Myös tiedemaailman ja yritysten välinen vuorovaikutus on hyvin vähäistä. Kyproksen kilpailukyvyyn ja erityisesti sen pk-yritysten kilpailukyvyyn parantamiseksi on tärkeää lisätä yrityssektorin innovointikykyä sekä parantaa rahoituksen saantia ja tarkoin määriteltyihin älykkään erikoistumisen aloihin kohdennettavia investointeja.
- (17) Hallinnollinen rasitus on suuri, erityisesti strategisia investointeja käynnistettäessä. Strategisia investointeja koskevien lupien saamista koskevissa menettelyissä on paljon yksinkertaistettavaa, eikä asiaa koskevaa lainsäädäntöä ole vielä annettu.

- (18) Kasvua koskevan toimintasuunnitelman toteuttaminen on edistänyt jonkin verran yrittäjyyttä ja pk-yritysten rahoituksen saantia. Pk-yrityksille suunnatut taloudelliset tukitoimenpiteet perustuvat kuitenkin edelleen pääasiassa avustuksiin ja unionin ja/tai kansallisten rahastojen tukemaan pankkirahoitukseen. Toistaiseksi yritykset Kyproksessa hyödyntävät erittäin vähän vaihtoehtoisia rahoituksen lähteitä, kuten riskipääomaa, oman pääoman ehtoista rahoitusta ja joukkorahoitusta. Yritystukien parempi koordinointi voisi parantaa niiden käyttöä. Yksityistämistoi-
mia, joilla houkutellessa tuottavuutta lisääviä ulkomaisia investointeja, on monissa tapauksissa lykätty, ja vain muutamit yksityistämishankkeet ovat vähitellen etenemässä.
- (19) Oikeuslaitoksen tehottomuus vaikuttaa edelleen sopimusten täytäntöönpanoon ja estää siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden nopeaa ratkaisemista ja vakavien rikosten tutkintaa. Monimutkaiset ja vanhanaikaiset siviilioikeudelliset menettelysäännöt ja tuomioistuinten päätösten heikko täytäntöönpano heikentävät pankkien halukkuutta turvautua maksukyvyttömyys- ja ulosmittaussäännöstöön vähentääkseen järjestämättömiä lainojaan. Useilla uudistuksilla pyritään ratkaisemaan oikeuslaitoksen polttavimmat ongelmat, joita ovat erityisesti vanhanaikaiset siviilioikeudelliset menettelysäännöt, tuomioistuinten vähäinen erikoistuminen ja digitalisointi, käsiteltävänä olevien tapausten summa ja tuomarien elinikäisen koulutuksen puute, mutta edistyminen on hidasta. Uudistusten olisi oltava linjassa niiden sitoumusten kanssa, jotka hallitus teki siinä yhteydessä, kun Euroopan komissio valtioneuvoston päätöksessään hyväksyi Cyprus Cooperative Bankin myynnin. Vuonna 2018 hyväksyttiin aiempaa parempi maksukyvyttömyys- ja ulosmittaussäännöstö. Uusien lakien määrätietoinen täytäntöönpano siten, että samalla varmistetaan oikeuslaitoksen tehokkuus ja tuomioiden tiukempi täytäntöönpano, auttaisi parantamaan velkojen takaisinmaksukuria. Kansallinen korruptiontorjuntastrategia on ollut käytössä joulukuusta 2017, ja sitä on vahvistettu kansallisella horisontaalisella korruption vastaisella toimintasuunnitelmalla, jonka Euroopan unionin neuvosto hyväksyi toukokuussa 2019. Uuden riippumattoman korruptiontorjuntaviraston perustamista koskeva lakiesitys ja väärinkäytösten paljastajien suojaa koskeva lakiesitys on toimitettu parlamentille, mutta niitä ei ole vielä hyväksytty. Nämä lait auttaisivat lujittamaan kansallista korruptiontorjuntakehystä. Korruptiontorjuntauudistuksia olisi nopeutettava panemalla korruption vastainen toimintasuunnitelma nopeasti täytäntöön. Syyttäjälaitoksen riippumattomuus on turvattava, ja lainvalvontavalmiuksia on vahvistettava.
- (20) Saantokirjojen myöntämisessä olevaa ruuhkaa on pyritty purkamaan, mutta se on yhä suuri. Kiinteistöjen luovutusjärjestelmän (eli saantokirjojen myöntäminen ja siirto) puutteiden korjaamiseksi ole vielä rakenteellista ratkaisua. Näiden puutteiden korjaaminen on välttämätöntä ulosmittausmenettelyjen helpottamiseksi ja vakuuksien realisoinnin mahdollistamiseksi.
- (21) Kaudella 2021–2027 voitaisiin unionin rahastoja koskevan ohjelmasuunnittelun avulla auttaa korjaamaan joitakin suosituksissa havaituista puutteista, erityisesti vuoden 2019 maaraportin liitteen D kattamilla osa-alueilla. Näin Kypros voisi mainituilla aloilla hyödyntää kyseisiä rahastoja parhaalla mahdollisella tavalla ottaen huomioon alueelliset erot. Maan hallinnollisten valmiuksien vahvistaminen näiden varojen hallinnoimiseksi on tärkeä tekijä tämän investoinnin onnistumisen kannalta.
- (22) Komissio on vuoden 2019 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Kyproksen talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2019 maaraportissa. Se on arvioinut myös vuoden 2019 vakausohjelman, vuoden 2019 kansallisen uudistusohjelman ja jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Kyprokselle viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Komissio on ottanut huomioon ohjelmien ja jatkotoimenpiteiden merkityksen Kyproksen finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyskannalta mutta myös sen, ovatko ne unionin sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla unionin tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin.
- (23) Neuvosto on tutkinut vuoden 2019 vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella ja katsoo ⁽⁷⁾, että Kyproksen odotetaan noudattavan vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia.
- (24) Neuvosto on tutkinut vuoden 2019 kansallisen uudistusohjelman ja vuoden 2019 vakausohjelman komission perusteellisen tarkastelun ja tämän arvioinnin perusteella. Asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut neuvoston suositukset ilmenevät jäljempänä esitettävistä suosituksista 1–5. Neuvoston suositukset tukevat osaltaan myös vuoden 2019 euroalueen suosituksen, erityisesti euroaluetta koskevien suositusten 1, 3 ja 4, täytäntöönpanoa,

⁽⁷⁾ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

SUOSITTAA, että Kypros toteuttaa vuosina 2019 ja 2020 toimia, joilla se

1. hyväksyy lainsäädäntöuudistuksen julkisen sektorin tehokkuuden parantamiseksi erityisesti julkisen hallinnon toiminnan sekä valtionyhtiöiden ohjauksen ja hallinnoinnin ja paikallishallintojen osalta; puuttuu verojärjestelmän piirteisiin, jotka saattavat helpottaa yksityishenkilöiden ja monikansallisten yritysten aggressiivista verosuunnittelua erityisesti monikansallisten yritysten toiseen maahan tapahtuvien maksujen välityksellä;
2. helpottaa järjestämättömien lainojen vähentämistä muun muassa perustamalla valtion omistamaa omaisuudenhoito-yhtiötä varten toimivan hallinnointi- ja ohjausrakenteen, toteuttamalla maksukuria parantavia toimia ja vahvistamalla luottoja ostavien yritysten valvontaa; vahvistaa kapasiteettia valvoa pankkien ulkopuolista rahoitussektoria, muun muassa yhdistämällä vakuutus- ja eläkerahastojen valvontaviranomaiset;
3. saattaa päätökseen uudistukset, joiden tarkoituksena on lisätä julkisten työvoimapolveluiden tuloksellisuutta ja vahvistaa nuorille tarkoitettua kenttätyötä ja aktivointitukea; toteuttaa koulutusjärjestelmän, myös opettajien arvioinnin, uudistuksen, lisää työnantajien sitoutumista ja opiskelijoiden osallistumista ammatilliseen koulutukseen ja lisää kohtuuhintaisen varhaiskasvatuksen tarjontaa; ryhtyy toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä saadaan suunnitelmien mukaisesti käyttöön vuonna 2020 ja että samalla säilytetään sen pitkän aikavälin kestävyys;
4. keskittää investointeihin liittyvän talouspolitiikan kestävään liikenteeseen, ympäristöön, erityisesti jäte- ja vesihuoltoon, energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan, digitalisaatioon, johon myös digitaaliset taidot kuuluvat, sekä tutkimukseen ja innovointiin ottaen huomioon Kyproksen alueelliset erot; antaa lainsäädäntöä, jolla yksinkertaistetaan menettelyjä, joiden avulla strategisten investointien tekijät saavat tarvittavat luvat ja lisenssit; parantaa pk-yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta sekä jatkaa yksityistämishankkeiden toteuttamista;
5. vauhdittaa oikeuslaitoksen tehostamista, johon kuuluvat hallinto-oikeuden toiminnan parantaminen ja siviiliprosessien uudistaminen, tuomioistuinten erikoistuminen ja toimivan sähköisen oikeudenkäyttöjärjestelmän perustaminen; toteuttaa toimenpiteitä, joilla vahvistetaan vaatimusten täytäntöönpanoa oikeusteitse, ja varmistaa, että saantokirjojen ja kiinteään omaisuuteen liittyvien oikeuksien myöntämiseen ja siirtämiseen on luotettavat ja nopeat järjestelmät; nopeuttaa korruptiontorjuntauudistuksia, turvaa syyttäjälaitoksen riippumattomuuden ja vahvistaa lainvalvontavalmiuksia.

Tehty Brysselissä 9 päivänä heinäkuuta 2019.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
M. LINTILÄ